

arallegim

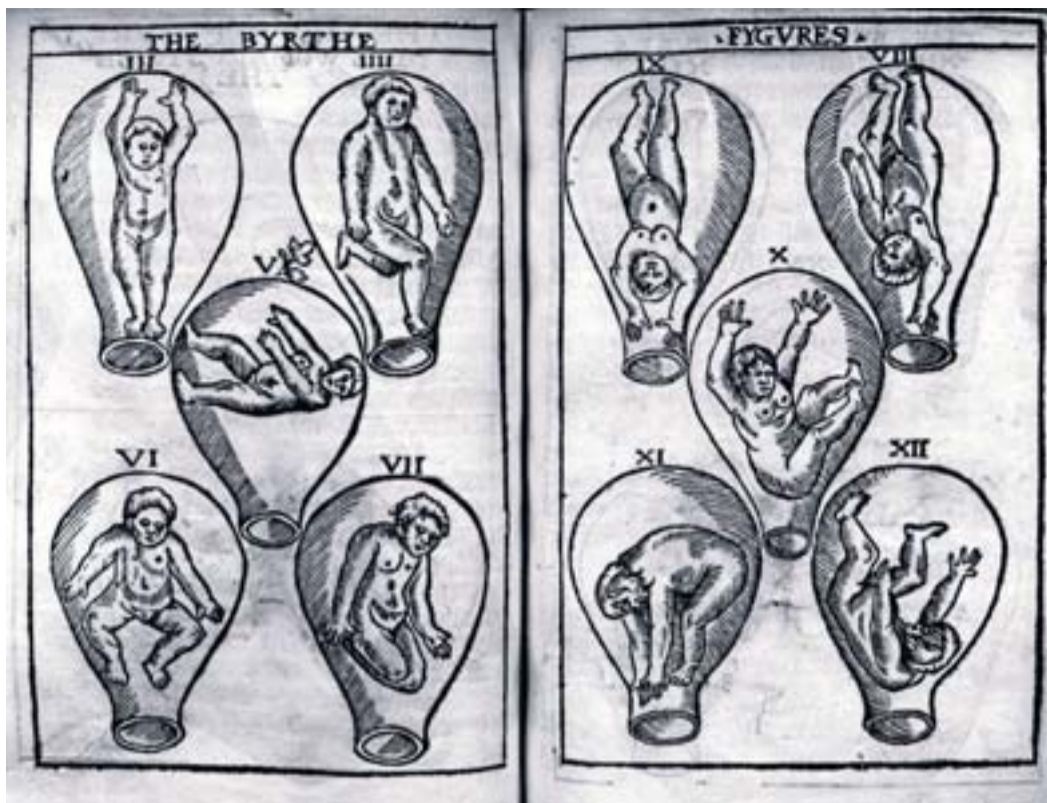
‘Escapar’, crònica d’un segrest a Txetxènia

XAVI SERRA

El quebequès Guy Delisle es va fer un nom a mitjans de la dècada passada amb els dietaris en vinyetes dels seus viatges a regions convulses del planeta, on anava a treballar com a animador o per acompanyar la seva dona, treballadora d’una ONG. *Pyongyang* (Astiberri, 2005) o *Crònica de Jerusalem* (Astiberri, 2011) oferien una visió personal de la vida a Corea del Nord o del conflicte palestí filtrada per la capacitat d’observació i el fi sentit de l’humor de Delisle. Un tipus de crònica basada en l’experiència i el detall revelador que en la seva nova obra evoluciona cap al testimoni periodístic: a *Escapar*, Delisle relata el segrest, captiveri i fugida de Christophe André, un treballador d’una ONG del Caucas que el 1997 va ser fet presoner per guerrillers txetxens. Al llarg de més de 400 pàgines, Delisle es fica en la pell d’André i descriu amb tot luxe de detalls l’odissea: les rutines dels segrestadors, les llargues hores de soledat, l’esforç per conservar la lucidesa... Minuciosos, absorbent i amb un toc de thriller d’evasions, *Escapar* no es limita a relatar els fets sinó que els reviu, fent que el lector acompanyi el protagonista en els moments d’angoixa, les llargues hores de tedi i un inesperat desenllaç. *Escapar* és un còmic que atrapa el lector en més d’un sentit. ♦♦

ESCAPAR
GUY DELISLE
ASTIBERRI
430 PÀG. / 23 €

GETTY

Un fetus com a testimoni del món

DAMIÀ ALOU

Comparant l’última novel·la d’Ian McEwan amb l’anterior, *La llei del menor*, em sorprèn descobrir que aquesta té, en l’edició d’Anagrama en català, dues pàgines menys que la nova, i si dic que em sorprèn és perquè si *La llei del menor* és una novel·la plena, sucosa, vessant d’idees, de diàlegs brillants, amb un tema apassionant i amb un desenvolupament exemplar, aquesta *Closca de nou* que ara ens ofereix ens remet al McEwan més fàcil, més superficial, més buit i amb menys coses a dir: no és la primera vegada que l’autor britànic ens demostra com omplir 224 pàgines gairebé amb no res.

Crec que McEwan és, entre la brillant generació de novel·listes nascuts a finals de la dècada dels 40

CLOSCA DE NOU
IAN MCEWAN
ANAGRAMA
TRADUCCIÓ DE JORDI MARTÍN LLORET
224 PÀG. / 18,90 €

i principis dels 50 (Martin Amis, Graham Swift, Kazuo Ishiguro), el que millor ha sabut empeltar-se en la tradició britànica, al costat de John Le Carré (en un thriller com *El inocente*) o de Graham Greene (a qui deu molt una aposta més arriscada com *Expiació*). *Closca de nou* és una referència directa a Shakespeare, quan el príncep Hamlet diu: “Podria estar tancat en una closca de nou i considerar-me rei de l’espai infinit”. També juga amb l’expressió anglesa *in a nutshell*, que vol dir “resumint, en poques paraules”, adequat també perquè el que fa el narrador del llibre, sobretot al principi, és oferir una mena de diagnòstic del món en què es disposa a néixer. Perquè no ho he dit, encara, però el narrador és un fetus, un fetus dins la panxa d’una mare. I el fill, mentre espera el moment d’aparèixer entre els vius, descobreix que la

seva mare està ordint un complot amb el seu cunyat per matar el pare. Sí, això és *Hamlet* (sobretot perquè l’assassí germà del pare es diu Claude), però també em sobta que s’hagi parlat poc de la referència a *Tristram Shandy*, on el narrador també comença la seva història dins l’ambient privilegiat d’un paradís amniòtic.

Enginy, però poca profunditat

És un fetus, val a dir, que neix ben ensenyat, perquè de bon començament ja dona gràcies pel fet de ser a punt de guaitar el cap a “L’Europa antiga, escleròtica, força amable, turmentada pels seus fantasmes, vulnerable als abusos, insegura, destí preferit de milions de desgraciats”, en comptes de, per exemple, a Corea del Nord (ara, pel que es veu, l’ovella negra de la humanitat). El pare és el poeta John Cairncross, que es considera a si mateix un poeta fracassat, tot i que té una petita editorial i “viu de la poesia”, en recita a la seva dona, forma part de jurats i promou la poesia a les escoles. “Se sap mil poemes de memòria”, cosa que no està malament. És un romàntic, algú que encara creu en l’amor, la bellesa, la torre d’ivori. És l’home que la seva dona i el germà han de matar per obtenir una mansió georgiana que té en propietat, valorada en vuit milions de lliures. Com a MacGuffin està clar que podria servir, si la trama ens portés per camins interessants.

Poc després de començar la lectura comprem que les semblances amb *Hamlet*, deixant de banda l’assassinat, són poques: ni de trama, ni de tema ni d’evolució dels personatges. John el poeta sembla sempre una mica poca-solta, i ni la dona ni Claude tenen cap grandesa tràgica que ens els faci interessants. I també ens adonem aviat d’una altra cosa: posar de narrador un fetus tampoc és tan bona idea, ja que la seva visió del món sempre és limitada, i les seves reflexions, tot i que porti vuit mesos en una panxa sentint i escoltant, tampoc poden ser d’una gran profunditat, i el que al principi és una ocurrència potser enginyosa acaba sent un llast que no salven ni la brillant prosa de McEwan ni la magnífica traducció de Jordi Martín Lloret. ♦♦

Hem nascut per a escriure’ns

VÍCTOR OBIOLS

Davant de determinats poemes, un lector avisat (sovint doblat d’aprenent de poeta) sempre malda per respondre’s la pregunta: “Quin és el secret per compondre això, per compondre així?”, “Quin beuratge cal enviar-se?”. I la resposta és que no hi ha filtres fàcils ni a l’abast de qualsevol passavolant. El poeta en embrió pot aplicar-se aquella dita: “Quan sigui gran jo vull escriure com l’autor de *Vinces*”. Si és certa la distinció que diu que hi ha escriptors que representen i n’hi ha que expressen, Vicent Alonso pertany a aquest darrer grup. I l’expressió, si pesa i és veri-

table, és una cosa molt seriosa, que no arriba per ciència infusa.

Hi ha en la poesia d’Alonso, com en tota gran literatura, que vol dir perdurable, un pòsit d’experiència vital que hi batega, i un instrument afinat que permet vehicular-lo, és a dir, una llengua calibrada i substancial –anava a dir alimentosa–, que fa del poema un objecte convincent, definitiu, d’una bellesa greu i nítida, a voltes aspre, però sempre de bona companyia, lúcida i confortant.

Poderosa dicció

Descriure tots els elements que conflueixen per operar el miracle d’aquesta saviesa poètica no és senzill. La felicitat expressiva n’és un

VINCES
VICENT ALONSO
EUMO / CAFÈ CENTRAL
64 PÀG. / 15 €

component. La construcció d’una veu, és a dir, d’un to, és un afer que pot comportar una vida. Potser recordar que Vicent Alonso és un dels grans dietaristes de la nostra literatura pot ajudar-nos a entendre aquesta qüestió. Però la depuració a què sotmet el llenguatge quan escriu poesia, i l’esglai que puja per aconseguir una poderosa dicció afuada, és un do afegit a les seves qualitats habituals d’observador –d’escurador– de la realitat i de pensador incisiu.

L’altre dia, en una entrevista, Joan Margarit, pensant en Thomas Hardy, parlava dels poetes “que manen”. Alonso se situaria en aquesta lliga. Ja des del primer poema, *Magrana*, hom té la sensació

d’entrar en un espai elevat. La gravetat de la veu s’imposa des del primer moment, la complicitat que crea amb el lector i la rotunditat moral dels versos és inapel·lable: “Disfressada de tardor la memòria, / malde per oblidar l’abis que ens intimida: / aquelles llomes amb pell de magrana”. El poder de les imatges, el fluir del vers, amb predominança anapèstica, les textures lèxiques que s’entrevien amb la lluminositat de les sentències, o del pensament més eteri, la perícia descriptiva dels sentiments, dels escenaris on es mou la veu que parla, amb un domini complex de les inflexions dramàtiques. Tot això no s’improvisa. Poemes com *Trànsit* són d’antologia. ♦♦